

De kernpunten van de Kerk van de Nazarener in historisch perspectief

Inleiding

Iedereen die de introductie cursus van onze kerk gevolgd heeft zal wel eens tegen de kreet aangelopen zijn: "Eenheid in essentiële zaken, vrijheid in niet-essentiële zaken". Het is me niet eens bekend wie ooit het eerst met deze kreet is gekomen, maar duidelijk is wel dat dit een heel belangrijk punt was op basis waarvan de verschillende kerken die in 1907 en 1908 fuseerden tot de huidige Kerk van de Nazarener zich konden vinden. Wezenlijk ging het dus om de liefde die zich over mindere punten heen kon zetten. Ds. A.B. Riggs, een van de leidende personen in de oostelijk tak zei het in een verslag aan de jaarlijkse vergadering in 1904 als volgt: "Het geheim van dit alles [de groei van zijn gemeente] is volmaakte liefde. We denken niet gelijk ten aanzien van kerkelijke leringen enz, maar vanwege de volmaakte liefde die in onze harten is uitgestort, is er geen frictie". Deze houding maakte een fusie met de groepen in het westen en zuiden van de VS mogelijk¹.

Nu is dit natuurlijk een prachtig verhaal, maar wat is dan essentieel en wat is niet-essentieel? En liefde is mooi, maar er zijn toch kernpunten waar je niet aan kunt morrelen? Die vragen zijn van het grootste belang, want juist daar ontstaan in de praktijk de problemen. Immers, wat de een niet zo belangrijk vindt, vindt de ander juist weer wel! We zullen proberen ze in historisch perspectief te zetten door te onderzoeken hoe ze beantwoord werden door de fusierende kerken aan het begin van de 20e eeuw, en vanaf daar wat lijnen door proberen te trekken naar de huidige tijd.

De fusiepartners - de Kerk van de Nazarener

Dr. Timothy L. Smith kreeg in 1955 de opdracht om de eerste 25 jaar van de Kerk van de Nazarener te beschrijven. Dr. Smith was bij uitstek de juiste figuur daarvoor, aangezien hij zelfs een prijs ontvangen had voor zijn boek over het Amerikaanse protestantisme rond de Amerikaanse burgeroorlog, *Revivalism and Social Reform*. Zijn boek kwam in 1962 gereed en kreeg als titel *Called unto Holiness* (geroepen tot heiliging). Hij noemt de volgende karakteristieken van de Nazareners (de westelijke tak)²:

1. Democratische bestuursvorm

Dit wordt duidelijk uit de rapporten over de mogelijkheid tot fusie in 1907-1908. Hier volgt een verslag uit die tijd:

"We zijn het er over eens dat de twee kerken één zijn in de leer die als essentieel voor de verlossing wordt gezien, en speciaal de leer van rechtvaardiging door geloof en volkomen heiligmaking, volgend op de rechtvaardiging, eveneens door geloof, en dat zij als gevolg daarvan de kostbare ervaring van volkomen heiligmaking kennen als een normale situatie in de kerken. Beide kerken erkennen dat het recht om lid te worden gebaseerd is op geloofservaring en dat mensen die uit de Geest geboren zijn recht hebben op dat privilege.

We zijn het er over eens dat er opzieners (superintendenten) nodig zijn die voor de al bestaande kerken zullen zorgen en als taak hebben overal kerken te organiseren en het organiseren van kerken te stimuleren

We zijn het er over eens dat het gezag dat aan de superintendenten gegeven wordt niet in kan gaan tegen een onafhankelijk besluit van een zelfstandige gemeente; elke gemeente heeft het recht:

¹ Timothy L. Smith, *Called unto Holiness* (Kansas City, 1962), blz 89

² Smith, blz. 113-119

- haar eigen predikant te kiezen, onderworpen aan bepalingen zoals de Algemene Vergadering het wijs zal achten in te stellen;
- afgevaardigden te kiezen voor de diverse vergaderingen;
- haar eigen financiën te beheren en alle andere zaken betreffende het plaatselijk werk te regelen.³

Hier komt heel duidelijk de achtergrond van deze mensen naar voren. Velen kwamen van origine uit de Methodisten Kerk, en daar hadden bisschoppen heel veel te zeggen. Ze benoemden de predikanten naar goeddunken en voor zolang ze wilden. De jaarlijkse “Conferences” bestonden alleen uit predikanten. Kortom, het gemiddelde gemeentelid had bijzonder weinig te vertellen. Toen die bisschoppen meer en meer moeite kregen met die vrijgevochten mensen van de Heiligingsbeweging (zowel vanwege hun leer als vanwege het feit dat al dat interkerkelijke en sociale werk slecht te controleren was) liep het dus ook mis en ontstonden er steeds meer vrije groepen, die zich dus langzamerhand bundelden tot de kerken die later de Kerk van de Nazarener zouden vormen.

Eigenlijk was deze bovenstaande verklaring al een hele stap voor menig aspirant Nazarener. Deze subtiele balans tussen plaatselijke vrijheid en leiderschap op districts- en algemeen niveau was dus zeer kenmerkend voor de jonge Kerk van de Nazarener. Na de dood van Bresee in 1915 barstte de bom dan ook los. Slechts 2 maanden na de Algemene Vergadering van 1915 bleken 2 van de 4 algemene superintendenten te zijn overleden, en scheurde de kerk bijna door een groot conflict over die gemeentelijke vrijheid ten opzichte van het gezag van de districts- en algemene superintendenten. Het was dan ook vooral de wijsheid van de eerste algemene superintendenten, die werkten vanuit persoonlijk gezag en een nederige houding, die bij de grootste voorstanders van gemeentelijke vrijheid de angst voor de oude Methodisten bisschoppen wegnam⁴.

2. *Verkondiging van de heiligingsboodschap aan de armen*

Zelfs de naam van de kerk herinnerde aan deze taak, het was immers de kerk van Jezus, de Nazarener, en die naam verwees naar zijn eenvoudige afkomst. Men was dan ook wars van dure kleding of mooie kerkgebouwen. De lagere klasse moest zich thuis voelen in de Kerk van de Nazarener. Bresee schreef:

“Het evangelie komt tot de massa zonder geld en zonder prijs, en de armsten van de armen hebben recht op de voorste stoelen in de Kerk van de Nazarener, met als enige voorwaarde dat ze vroeg genoeg zijn om daar te komen”⁵.

3. *Een op het werk van de Heilige Geest gerichte tucht*

Bresee geloofde dat als iemand volkomen geheiligd was, hij of zij onder leiding van de Geest de smalle weg zou bewandelen. Wat niet wilde zeggen dat niet helder moest zijn hoe deze weg eruit zag, vandaar dat men vanaf het begin de regels van het Methodisme over nam, in wat versimpelde versie.

4. *Een korte geloofsbelijdenis, gecentreerd rond de leer van de volkomen heiligmaking*

Ter illustratie, in het allereerste Handboek van de Kerk van de Nazarener uit 1898 vinden we de volgende geloofsbelijdenis:

³ 1908 Manual Pentecostal Church of the Nazarene, 75th Anniversary Commemorative Edition, blz. 18-19

⁴ Smith, blz 278-286, “The Rees Dissension”

⁵ Smith, blz 114

Wij geloven

- 1 In één God, de Vader, Zoon en Heilige Geest
- 2 In de inspiratie van de Heilige Schrift zoals te vinden in het Oude en Nieuwe Testament, en dat zij alle waarheid bevatten die nodig is voor geloof en praktijk.
- 3 Dat de mens wordt geboren met een gevallen natuur, en dus van nature geneigd is tot het kwade, en wel voortdurend.
- 4 dat degenen die volharden in ongeloof zeker verloren gaan.
- 5 Dat de verzoening door Christus universeel is, en dat wie er ook het woord van de Heer hoort en zich bekeert en gelooft in de Heer Jezus Christus, gered wordt van het oordeel over en de heerschappij van de zonde. Dat een ziel volkomen geheiligd wordt, volgende op rechtvaardiging, door geloof in de Heer Jezus Christus.
- 6 Dat de Geest van God getuigenis geeft in het hart van de mens van rechtvaardiging door geloof en van het verder gaande werk van de volkomen heiligmaking van gelovigen.
- 7 In de opstanding der doden en het eeuwige leven.⁶

We komen hier nog verder op terug bij de bespreking van de kenmerken die dr. Ingersol noemt.

5. Een vrije eredienst

Misschien wat opmerkelijk wanneer je denkt aan deze vaak wat somber geklede mensen, maar mensen werden zelfs aangemoedigd hun “amen” te roepen tijdens de dienst, in hun handen te klappen⁷, sommigen gingen in hun enthousiasme zelfs de zaal rond lopen. Met name ook aan het altaar ging het er regelmatig emotioneel aan toe. Men ging ook zowat een dagje uit naar de kerk, nam picknick manden mee, en er werd ook gekookt voor wie niets had. Na de ochtenddienst at men gezamenlijk, ‘s middags was er een soort tentbijeenkomst en werden de armen bezocht. En daarna weer een avonddienst, meestal met een gastspreker. Soms werd er zelfs een trein afgehuurd en trok men met 700 man naar het strand. Maar het belangrijkste van een dienst was “getting the glory down”. De heerlijkheid van God moest het huis vervullen.

De fusiepartners - de “Verenigde Pinksterkerken”

Ook de oostelijke tak, de “Association of Pentecostal Churches”, had haar specifieke kenmerken die belangrijk bleken te zijn in de latere gefuseerde kerk.

1. Congregationeel

In deze kerken was een zeer sterke gerichtheid op de zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente. Luister naar een artikel uit hun geloofsbelijdenis:

“Wij geloven dat elke kerk op zichzelf volwaardig is; dat Christus het Hoofd van elkeen afzonderlijk en het Hoofd van allen is; dat de Schriften hun enige statuten zijn; dat in de keuze van haar leiders en in het behandelen van al haar zaken elke kerk onafhankelijk is van het gezag van andere kerken”⁸

Gemeentelijke zelfstandigheid kan nauwelijks sterker worden verwoord. En toch kwam men uiteindelijk met de Nazareners op een lijn. Dat kwam vooral door de volgende twee punten:

2. Zendingbewustzijn

⁶ 1898 Manual Church of The Nazarene, reprint, blz 13-14

⁷ Donald P. Brickley, *Man of the Morning* (Kansas City, 1960), blz. 287

⁸ Smith, blz 72

Hoewel nog klein in aantal, was het deze kerk die al in haar vroegste bestaan mensen uitzond naar India en de Kaapverdise Eilanden⁹. De eerste min of meer overkoepelende functie was dan ook die van zendingssecretaris, de persoon die verantwoordelijk was namens de kerk voor de contacten met de zendingen en het regelen van hun ondersteuning. Hiram F. Reynolds, later samen met Bresee de eerste algemene superintendents van de gefuseerde kerk, wist vanuit deze positie met veel geduld en liefde de al te zelfstandige broeders en zusters toch steeds zicht te laten houden op de noodzaak om samen te werken voor het grotere doel. Overigens werd ook hier de eerste Zendingvereniging in 1899 opgericht, toen nog louter een aangelegenheid van vrouwen.

3. Onderwijs

Men had absoluut een hart voor onderwijs. Al in 1898 was er de start van een "Pentecostal School"¹⁰. Maar dat liep allemaal niet zo soepel en ook hier moest al vlot namens de gezamenlijke kerken worden ingegrepen.

Dit alles zorgde ervoor dat ook deze kerken langzamerhand in zagen dat er toch behoefte was aan een overkoepelend orgaan dat hun gezamenlijke aangelegenheden behartigde.

De fusiepartners - algemeen (inclusief de zuidelijke kerken)

Dr. Stan Ingersol is archivaris van onze kerk op het hoofdkantoor in Kansas City. Hij publiceert veel over de geschiedenis van onze kerk in het maandblad *Holiness Today* en heeft o.a. ook een artikel geschreven over de verschillende dooppraktijken in de kerken die later de Kerk van de Nazarener zouden vormen¹¹. Daarin benoemt hij ook de kenmerken van deze kerken:

1. Wesleyaanse theologie en met name soteriologie, de leer van de verlossing
2. Levensstijl conform de ethiek van de Amerikaanse HeiligingsBeweging (AHB)
3. Accent op persoonlijke vroomheid, eveneens gevormd door de tentbijeenkomsten van de AHB
4. Ze ordeneerden vrouwen en hadden vrouwelijke predikanten.
5. Het waren kerken van gelovigen. Dit vereist natuurlijk wat toelichting. Een "kerk van gelovigen" is te definiëren als een vrijwillige gemeenschap, bestaande uit wedergeboren gelovigen, gescheiden van "de wereld" en beslist tegen de gedachte dat de kerk een "school voor zondaars" is.

Maar goed, waren al deze kenmerken ook kernpunten?

Ad. 1 - Wesleyaanse theologie

In het Handboek 1898 van de Church of the Nazarene (de westelijke tak onder leiding van P.F. Bresee) wordt duidelijk dat alleen dat essentieel is, wat nodig is om te worden verlost¹².

⁹ Smith, blz 84-87

¹⁰ Smith, blz 82-84

¹¹ Stan Ingersol, *Christian Baptism and the Early Nazarenes: The Sources that Shaped a Pluralistic Baptismal Tradition*, Wesleyan Theological Journal, Vol 25, Fall 1990. <http://wesley.nnu.edu/theojml/21-25/25-11.htm>

¹² "Essential to salvation". 1898 Manual Church of The Nazarene, reprint, blz 10

It was thought that the Articles of Faith should be brief and simple, and only embrace those things which are essential to Salvation. The absolute unity of belief in reference to many things is not essential, and in reference to which there should be liberty. But as concerning things essential to Salvation, there must be unity and that those uniting with us should unhesitatingly believe.

Ik gebruik hier bewust de term "verlost" omdat daarmee duidelijker wordt dat het om meer gaat dan het pure "behouden worden", eventueel "als door vuur heen" zoals Paulus dat beschrijft in 1 Cor 3:15. Integendeel, de boodschap van de kerk omvatte zeer nadrukkelijk het proces van heiligmaking. "Weest heilig, want Ik ben heilig" werd gezien als het doel van de verlossing (van zonde enz). Deze houding bleek van groot belang in de gesprekken die vooraf gingen aan de fusies. Men herkende elkaar hierin. Hoewel er, zoals Ingersol beschrijft, grote en heftige verschillen waren (en bleven) in inzicht ten aanzien van bijvoorbeeld de doopraktijk en de eindtijd theorieën, wist men daar overheen te stappen omdat men inzag dat deze punten de kern niet raakten. Een groep baptisten die zich aan de Heiligingsbeweging verwant voelden en zich ook wilden aansluiten, haakten op gegeven moment dan ook af omdat er voor hen geen andere doop kon bestaan dan volwassendoop door onderdompeling. Dat was voor hen WEL een kernpunt en men kon anderen daar geen ruimte in bieden.

Daarnaast bevatte dit handboek ook al de nodige "speciale adviezen" inzake onderwerpen als alcohol, tabak, tienden, huwelijk, echtscheiding, doop, zending. Het is duidelijk dat de bovengenoemde geloofsartikelen geen theorie konden en mochten blijven, maar dat een Nazarener geacht werd een heilig leven te leiden. En dat brengt ons op het tweede punt.

Ad 2. Levensstijl

De levensstijl leverde meer discussie op. Met name tot hoever men moest gaan met het maken van voorschriften hierin. Timothy Smith schrijft het volgende:

"Noch het ontstaan noch de verdere geschiedenis van de Kerk van de Nazarener kan worden begrepen zonder kennis van de twee heiligingstradities: landelijk en stedelijk. De oprichters kwamen uit beide. Beide hadden belangrijke punten in te brengen bij de jonge denominatie - de een vastbeslotenheid om pal te staan tegen wereldgelijkvormigheid en een gezond wantrouwen tegen de kerkelijke machinerie, de ander een nationale visie en een diep respect voor studie en de Wesleyaanse traditie. Deze twee met elkaar in balans te houden was de taak van de Nazarener leiders, al sinds de fusie in Pilot Point in 1908"¹³

Dit citaat geeft aan hoe dit spanningsveld al vanaf het begin een rol speelde in onze kerk. P.F. Bresee, leider van de westelijke tak, schreef al in 1900 in het blad van wat toen alleen de kerk in Californië en omgeving was:

"Heiligheid ziet uit door de ogen van geloof en liefde, en is noodzakelijkerwijs breed. Sektarisme, kerkelijkheid en fanatisme [...] lopen een grote kans bekrompen te worden en voornamelijk te worden beheerst door persoonlijke belangen of vooroordelen'. Bresee waarschuwde dat een ongepast accent op niet-essentiële zaken elke kerk te gronde kan richten"¹⁴

Kortom, een heilige levensstijl werd en wordt wel degelijk als uiterst belangrijk gezien. Wat is heiliging als dat niet herkenbaar wordt? Zoals John Wesley ooit al schreef, er is geen godsdienst dan sociale godsdienst. Er zijn even min heilige kluizenaars als heilige overspeligen¹⁵.

Ad 3. Accent op persoonlijke vroomheid

¹³ Smith, blz 28

¹⁴ Smith, blz 117

¹⁵ 'Holy solitaires' is a phrase no more consistent with the gospel than holy adulterers. The gospel of Christ knows no religion but social; no holiness but social holiness. 'Faith working by love' is the length and breadth and depth and height of Christian perfection. *Hymns and Sacred Poems* (1739), Preface 5.

Dit punt is als het goed is niet te scheiden van punt 2. Heiligheid zonder persoonlijke vroomheid is schijnheiligheid. En een verbondsdenken zoals dat in bv de Gereformeerde Vrijgemaakte Kerk voorkomt is onze kerk vreemd. (Vandaar ook de ruimte in vormen van doop, het heeft niet de bagage van dat verbondsdenken.) Persoonlijk geloof is zeker essentieel.

Ad 4. Ordineren van vrouwen.

Hoezeer ook een kenmerkend punt voor onze kerk in haar beginfase, is dit geen essentieel punt. De praktijk wijst uit dat het ordineren van vrouwen in jaren dertig en veertig van de vorige eeuw sterk terugliep¹⁶. Tot op de dag van vandaag wil (helaas) menig Nazarener gemeente geen vrouw als predikant, en zijn er zelfs sommige districtssuperintendenten die er niet van willen weten.

“Het is duidelijk dat de media stereotypen van hoe Amerikaanse, blanke middenklasse gezinnen er uit zouden moeten zien de kerk doordrongen hadden. Daardoor was de kerk niet langer een uitdaging aan de cultuur met een leer die de maatschappij kon veranderen. De Kerk van de Nazarener was een bewaker van traditionele waarden geworden - de status quo”¹⁷

Ad. 5. Een kerk van gelovigen

Dit punt hangt weer samen met punt 3. Daar waar een accent gelegd wordt op een persoonlijke geloofsovertuiging, gaat dat beslist een kerk kenmerken qua bestuur en stijl. Daarnaast geloofde men sterk in de taak om de boodschap van heiliging uit te dragen, en dat kun je alleen met gelovigen. Ook dit punt kan dus beaamd worden.

Eerste conclusie

De beginfase overziende kunnen we zeggen dat de fuserende kerken hun eenwording baseerden op:

1. Een korte geloofsbelijdenis die protestants en Wesleyaans was, met een accent op heiligmaking.
2. Een stijl van leven die in die tijd en cultuur als heilig werd gezien. Dat wil zeggen, enerzijds een duidelijk “gij geheel anders” (en met name dat werd cultureel bepaald), anderzijds een enorme betrokkenheid bij sociaal werk, (heiligings)evangelisatie en zending.
3. Een evenwicht tussen districts- en landelijk toezicht enerzijds en gemeentelijke vrijheid anderzijds.
4. Een bewust nastreven van wat John Wesley de “katholieke gezindheid”¹⁸ noemde, dat streven naar eenheid in de kernpunten en ruimte daarbuiten.

Verdere ontwikkelingen

Toch was het niet allemaal rozengeur en manenschijn. Hoewel de Nazareners dit bovenstaande verhaal bleven erkennen, slopen er in de loop der tijd een aantal zaken de kerk in die de ruimte begonnen te beperken.

¹⁶ Rebecca Laird, *Ordained Women in the Church of the Nazarene* (Kansas City, 1993), blz 144

¹⁷ Laird, blz 147

¹⁸ John Wesley, *Works* (London, 1872) V, blz 492-504 of <http://wesley.nnu.edu/sermons/039.htm> of de Nederlandse vertaling in deel 1 van de Wesleyaans/Arminiaanse Serie van de Nazarener Uitgeverij.

1. *Wetticisme*.

John Wesley geloofde dat een heilige wandel voortkwam uit een geheiligd hart. Natuurlijk was het goed en noodzakelijk om te wandelen naar het licht dat men had, voorafgaande aan bekering en heiligmaking, maar oorzaak en gevolg waren helder. Onder invloed van de opwekkingsbijeenkomsten en hun enorme accent op het NU ("heden, indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet etc") kwam een enorm accent te liggen op de beslissing je hart volkomen over te geven aan God. Aangezien er staat geschreven, "het altaar heiligt de gave", kon het niet anders zijn dat iemand die alles op het altaar legde, zijn/haar hele leven, geheiligd zou worden op dat moment! Maar waar zou dat uit blijken? Uit een leven van overgave! En dat werd dus onderwerping aan een groeiend aantal regels, want er is immers geen einde aan het maken van regels. En zo raakte in plaats van het getuigenis van de Heilige Geest meer en meer de uiterlijke wandel het bewijs van een geheiligd hart. In plaats van een vervulling met Gods liefde (hoewel niemand dat ontkend zou hebben) werd een geest van onderwerping aan de regels HET bewijs van volkomen heiligmaking. Daar kwam ook nog bij dat door het theologische klimaat meer en meer trots en lust DE zonden bij uitstek werden, in plaats van liefdeloosheid (immers, als liefde de vervulling der wet is, is liefdeloosheid de grote tegenpool). Het moge helder zijn dat een kerk die gedrag zo sterk gaat beoordelen, ondanks theologische ruimte toch in de praktijk een waslijst ging toevoegen aan de essentiële zaken.

2. *Fundamentalisme*

Nog wat later, zo beging jaren 1920, kwam het Fundamentalisme in op, met name als reactie op de moderne schriftekritiek. Meer en meer werd dit een strijd rondom de bijbel. Daar waar Wesley en de vroege AHB het gezag van de bijbel primair plaatsten in de context van het innerlijk getuigenis van de Geest (ofwel, de Heilige Geest getuigt van de betrouwbaarheid van de bijbel in het leven van mensen, er werd ook meer gesproken over het Levende Woord dan over het geschreven woord), raakte dit meer en meer op de achtergrond. Het ging meer en meer om de onfeilbaarheid van elke letter van de bijbel, en vele Nazareners lieten zich meeslepen in het geweld van de discussies. De bijbel kwam op zo'n hoog voetstuk te staan, dat dr. Paul Basset opmerkt dat er bij sommigen zowat geen sprake meer was van een Heilige Drieëenheid maar een Viereenheid! Een omgaan met de bijbel waarin de letter zo belangrijk wordt, heeft opnieuw niet bepaald een bevrijdende werking. Immers, de letter doodt maar de Geest maakt levend! Gelukkig is vooral door toedoen van H. Orton Wiley, de voornaamste theoloog van onze kerk in de eerste helft van de 20e eeuw, de formulering van ons geloofsartikel behoord voor al te fundamentalistische (en dus letterlijk "on-geestelijke") termen¹⁹.

3. *Institutionalisatie*

Nauw verwant aan bovenstaande punten is het risico op theologische verstarring. Elke beweging begint in vuur en vlam, maar hoe bewaar je dat vuur? Mildred Wynkoop, een theologe uit onze kerk die enige jaren geleden overleden is, beschrijft het probleem :

"In ieder tijdperk zijn sommige mensen aangeraakt door de gloed van de blijvende aanwezigheid van God. Deze ervaring overstijgt de christelijke grenzen. Katholiek, protestant, Jood, heiden, oosterse en westerse mensen, hooggeboren, onkundig, mystiek en intellectueel, ervaren dat hun harten omgevormd werden door Gods genade. Er wordt altijd een poging gedaan het in menselijke taal te verwoorden, wat met het gebruikte idioom van de diverse achtergronden een welhaast onmogelijke zaak is. Soms wordt de taal van de Schrift gebruikt, zonder enige poging dat in haar context te doen.

¹⁹ Beide punten worden beschreven in Paul M. Basset: *The Fundamentalist Leavening of the Holiness Movement: 1914-1940*, Wesleyan Theological Journal Vol 13, Spring 1978. <http://wesley.nnu.edu/theojml/11-15/13-5.html>

Alles bij elkaar wordt deze extatische, overvloeiende, extravagante taal overgenomen en geleidelijk in de theologie verweven, en de taal van de bijbel met haar buitenbijbelse bijbetekenissen wordt "orthodox". De gloeiende, in dichtvorm gegoten betekenis, is ingekapseld in de theologie en haar menselijke betekenis is geheiligd door de traditie. En nu het vuur verdwenen is, wordt het afgekoelde as als relikwie bewaard in de terminologie van de kerk, enkel om de serieuze studenten te verbijsteren die denken dat de bron van leven in het as ligt. Wanneer deze "heilige" termen onderzocht en terzijde gelegd worden als de *bron* van de waarheid, en de bron van het vuur wordt gezocht dat deze as tot levende kolen maakte, raakt men aan een zenuw die kan reageren en dat meestal ook doet²⁰.

Dit is tot op de dag van vandaag een gevaar. Je kunt een leer overdragen aan je kinderen, en dat is al niet simpel, maar een ervaring overdragen is nog veel moeilijker. De Kerk van de Nazarener kan alleen werkelijk blijven bestaan als een ieder zelf op zoek gaat naar de Gever, naar Degene die heiligt en mensen nog steeds in vuur en vlam zet.

Huidige situatie

Op dit moment zijn een aantal tendensen te onderkennen in de kerk. Het moge overigens duidelijk zijn dat die door de bril van de auteur gekleurd zijn. Er is uiteraard nog geen voldoende afstand om historisch verantwoorde uitspraken te doen.

1. Terug naar de principes

Er is een duidelijke tendens om terug te keren naar de principes van een heilig leven, in plaats van het proberen elke situatie te benoemen en richtlijnen te geven. Dat gaat niet altijd zonder slag of stoot en ook nog niet op elk terrein, maar de koers is onmiskenbaar en uit zich bv. in de veranderingen in de bijzondere richtlijnen die door de laatste Algemene Vergaderingen zijn aangenomen.

2. Herstel van de sociale betrokkenheid

Sinds de jaren 80 is Nazarene Compassionate Ministries actief geworden, en is steeds meer in beeld gekomen bij de gemiddelde Nazarener. Er is weer een stuk bevoegenheid rond de zorg voor de armen ontstaan, soms dichtbij, soms verder weg.

3. Versterking van het gezag van de districts- en algemene leiding

Op de laatste Algemene Vergaderingen zie je dat er steeds meer bevoegdheid komt bij met name de districtssuperintendent en de Districtsadviesraad. Er liggen nu zelfs voorstellen bij de Algemene Vergadering om de Districtsvergadering maar eens per 2 jaar te houden, de Algemene Vergadering eens in de 5 of 6 jaar (ipv 4) en om de Algemene Raad zowat te halveren. Veel van deze ideeën hebben een financieel motief, maar komen effectief neer op een versterking van de positie van de gekozen functionarissen en een verzwakking van positie van de afgevaardigden.

4. Internationalisering

Een van de meest vergaande veranderingen is de internationalisering van onze kerk. Inmiddels leeft de helft van de Nazareners buiten Noord-Amerika, en dat deel groeit veel en veel sneller dan het Noord-Amerikaanse. Dit betekent dat de kerk meer en meer geconfronteerd wordt met vragen rond de cultureel bepaalde voorschriften uit het Handboek. Een aantal moties aan de Algemene Vergadering, die van 25-29 juni 2001 in Indianapolis gehouden wordt,

²⁰ Mildred Bangs Wynkoop, *A Theology of Love* (Kansas City, 1972), blz 188-189

erkennen en weerspiegelen dit gegeven. Daarom is er ook de roep om een duidelijker bepalen van de kernwaarden van onze kerk.

In reactie op deze tendens heeft de Raad van Algemene Superintendenten een boekje geschreven waarin ze pogen de kernwaarden (Core Values) van onze kerk te benoemen²¹. De volgende punten worden daarin uitgewerkt:

1. *We zijn christenen*

Als leden van de Universele Kerk, sluiten wij ons aan bij alle ware gelovigen in de verkondiging dat Jezus Christus Heer is en bij de historische trinitarische belijdenisgeschriften van het christelijk geloof. Wij waarderen onze Wesleyaans-heiligings erfgoed en geloven dat het een weg is om het geloof te verstaan die trouw is aan de Heilige Schrift, het verstand, de traditie en de ervaring.

2. *We zijn heiligingsmensen*

God, die heilig is, roept ons tot een leven van heiliging. Wij geloven dat de Heilige Geest in ons een tweede werk van genade wil bewerken, wat op verschillende wijzen aangeduid kan worden, zoals "volkomen heiligmaking" en "doop met de Heilige Geest" - door ons te reinigen van alle zonde; ons te vernieuwen naar het beeld van God; ons te bekrachtigen om God lief te hebben met ons hele hart, ziel, verstand en kracht en onze naaste als onszelf; en in ons het karakter van Christus te ontwikkelen. De heilige wandel van een gelovige kan het best worden verstaan als Christusgelijkvormigheid.

3 *We zijn mensen met een opdracht*

We zijn een "gezonden volk", dat gehoor geeft aan de oproep van Christus en bekrachtigd door de Heilige Geest om de hele wereld in te gaan, getuigt van het feit dat Christus Heer is en meewerkt met God in het bouwen van de kerk en de uitbreiding van het koninkrijk (2 Corintiërs 6:1). Onze opdracht (a) begint bij aanbedding, (b) heeft een bediening naar de wereld in evangelisatie en barmhartigheid, (c) moedigt gelovigen aan tot christelijke volwassenheid door discipelschap, en (d) bereidt vrouwen en mannen voor op christelijke dienstverlening door middel van een christelijke hogere opleiding.

Tot slot

Na 9 pagina's studie, lijkt het wel alsof de vraag nog steeds overeind staat. We hebben allerlei kenmerken van de eerste Nazareners bestudeerd, wat ontwikkelingen aangestipt, en een recente verklaring van onze algemene kerkelijke leiders gelezen. En toch, wat valt er nu precies wel en niet onder? Misschien wel alle punten? Of toch minder? En hoe zit dat eigenlijk met Nederland? Kun je de Amerikaanse situatie wel een op een hier toepassen?

Een predikantsvrouw op www.naznet.com, een website met voor Nazareners, waar allerlei discussies worden gevoerd, beantwoorde de vraag naar de essentials als volgt:

"Wat mij betreft zijn de kernwaarden de geloofsartikelen en de ervaring die ze beschrijven. Over die kernwaarden moeten we het eens zijn. Uit de verschillen in mening betreffende de speciale richtlijnen krijg ik de indruk dat die niet tot de kernwaarden behoren"²².

²¹ Raad van Algemene Superintendenten, *Christian Holiness Missional*. Het boekje heeft geen datum maar de foto van de RvAS is die van de raad die in functie was van 1997-2001.

²² Barb Bouldrey, www.naznet.com, 29 mei 2001. "So, to me, the essentials are the Articles of Faith (and the experiences they define. In the essentials we should be unified. The diversity of opinions concerning the special rules make the special rules appear to be non-essential."

Ik kan me vinden in deze omschrijving. De geloofsartikelen proberen de kern van ons geloof te formuleren. Maar dat geloof is natuurlijk geen abstractie, geloof (en dat is zeer Wesleyaans) moet handen en voeten krijgen. Vandaar ook de toevoeging. En natuurlijk heeft de kerk altijd geprobeerd vorm te geven aan een heilig leven in de wereld waarin we zijn, maar met een veranderende wereld, veranderden ook deze concrete uitwerkingen. De principes er achter evenwel niet!

In de geloofsartikelen zit ook duidelijk verankerd de ruimte die er in de kerk is ten aanzien van dingen als doop, wederkomst en gebedsgenezing, zaken die allemaal onderwerpen van hete discussies waren in het Noord-Amerika aan het begin van de 20e eeuw. Daarmee wordt het oude principe van eenheid in essentiële zaken, en vrijheid in de niet-essentiële zaken, eigenlijk tot in de geloofsbelijdenis vastgelegd.

En de rest? Een bestuursvorm is uiteindelijk niet essentieel voor een kerk, hoe zwaar bevochten het compromis ook is. Evenmin de vastlegging van cultureel bepaalde grenzen van een heilig leven. Onze Heer Jezus zelf ging regelmatig over de grenzen in zijn tijd heen²³. Zending, evangelisatie, onderwijs, sociale betrokkenheid, het zijn allemaal uitvloeisels van een geheiligd leven.

De kern is nog steeds een geheiligd hart, zoals Paulus getuigde:

“Met Christus ben ik gekruisigd, en toch leef ik, (dat is), niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu (nog) in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven. (Gal 2:20)

Hans Deventer
Dordrecht, 5 juni 2001

²³ Matt 11:19 “De Zoon des mensen is gekomen, wel etende en drinkende, en zij zeggen: Zie, een vraatzuchtig mens en een wijndrinker, een vriend van tollenaars en zondaars”.